

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Lucie Trejbalové a soudců Mgr. Karolíny Tylové, LL.M., a Mgr. Zdeňka Macháčka ve věci

žalobce:

■
t. č. ■
sídlem ■

zastoupen ustanoveným advokátem JUDr. Štěpánem Maškem
sídlem Komenského 939/21, Jablonec nad Nisou

proti

žalovanému: **Vězeňská služba ČR, Věznice Rýnovice**
sídlem Belgická 3765/11, Jablonec nad Nisou

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného

takto:

- I. Žaloba, kterou se žalobce domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím v tom, že žalovaný nezajistil žalobci opravu zubní náhrady, se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému advokátu žalobce JUDr. Štěpánu Maškovi se přiznává odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů ve výši 8 228 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Dne 9. 1. 2020 byla u zdejšího krajského soudu podána žaloba žalobce proti žalované Věznici Rýnovice, kde žalobce vykonává trest odnětí svobody, resp. jejímu zdravotnickému středisku, pro neposkytnutí základní stomatologické péče (opravy či výměny zubní náhrady), v souvislosti s tím žalobce zmiňoval vydání předběžného opatření, kterým by soud Věznici Rýnovice přikázal vyřešit opravu zubní náhrady. V případě, že se tak nestane, navrhoval žalobce, aby soud vydal rozhodnutí, kterým věznici uloží povinnost nahradit mu náklady spojené s opravou zubní náhrady a škodu a finanční zadostiučinění v souvislosti s poškozenou zubní náhradou, vzniklou psychickou újmou, ztížením společenského uplatnění, apod.

2. Usnesením ze dne 15. 1. 2020, č. j. 59 A 1/2020-4, soud žalobce zcela osvobodil od soudních poplatků, ustanovil mu k ochraně jeho práv advokáta a žalobce prostřednictvím ustanoveného advokáta vyzval, aby odstranil vady podané žaloby.
3. V doplnění žaloby ze dne 20. 1. 2020 žalobce prostřednictvím ustanoveného advokáta upřesnil, že podává žalobu na ochranu před nezákonným zásahem Vězeňské služby ČR, Věznice Rýnovice, ve smyslu § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), který spočívá v neposkytnutí základní stomatologické péče, když naposledy v prosinci 2019 byla žalobci stomatoložkou na pokyn ředitele žalované odmítnuta oprava zubní náhrady. Žalobce popsal, jak a kdy k poškození zubní náhrady došlo, a že v důsledku toho došlo k poškození zubů a můstku, je prakticky bez zubů, jeho zdravotní stav ho stresuje. Uvedl, že se neúspěšně obracel na vedoucího výkonu trestu, ředitele žalované, státního zástupce i Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, od něhož od června 2019 neobdržel stanovisko. Navrhoval, aby si soud vyžádal lékařskou dokumentaci i aktuální lékařskou zprávu nezávislého stomatologa, která by mohla nahradit předběžné opatření, které měl v úmyslu původně podat. Připojil i návrh na provedení znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví stomatologie, bude-li to potřeba. V petitu žaloby žalobce navrhoval, aby soud určil, že neposkytování základní stomatologické péče ze strany žalované po dobu výkonu trestu odnětí svobody z důvodu prasklé zubní náhrady je nezákonné. Dále žalobce navrhoval, aby soud žalované zakázal v porušování uvedeného práva, a přikázal žalované zajistit žalobci opravu zubní náhrady. A požadoval nahradit náklady řízení.
4. Podáním žaloby bylo zahájeno řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s. Nezákonný zásah, jemuž se žalobce, který vykonává trest odnětí svobody, brání, je spatřován v neposkytnutí požadované stomatologické péče – opravy poškozené zubní náhrady ze strany žalované věznice.
5. Podle § 16 odst. 6 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ZVTOS“), má odsouzený právo na zdravotní služby v rozsahu a za podmínek stanoveným zvláštním právním předpisem s přihlédnutím k omezením vyplývajícím z účelu trestu. Podle § 23 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 355/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ŘVTOS“), zdravotní služby poskytuje odsouzenému Vězeňská služba ve svých zdravotnických zařízeních a v případě potřeby je zajišťuje ve spolupráci s jinými poskytovateli zdravotních služeb.
6. Zvláštními předpisy, které upravují rozsah a podmínky poskytování zdravotní péče, jsou zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, jehož jsou osoby ve výkonu trestu odnětí svobody též účastny.
7. Soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti podané žaloby. Soudy ve správním soudnictví poskytují v souladu s § 2 s. ř. s. ochranu veřejným subjektivním právům fyzických a právnických osob způsobem stanoveným zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem. Dle § 4 odst. 1 písm. c) s. ř. s. spadá do

pravomoci soudů ve správním soudnictví rozhodování o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu, a to v řízení dle § 82 a násl. s. ř. s..

8. Podle § 46 odst. 2 s. ř. s. současně platí, že soud návrh odmítne také tehdy, domáhá-li se navrhovatel rozhodnutí ve sporu nebo v jiné právní věci, o které má jednat a rozhodnout soud v občanském soudním řízení.
9. V dané věci dospěl soud k závěru, že neposkytnutí stomatologické péče – opravy zubní náhrady – žalobci vykonávajícímu trest odnětí svobody lékařem zdravotnického střediska žalované věznice není nezákonným zásahem žalované jako správního orgánu ve smyslu § 4 odst. 1 a) s. ř. s. Žalobu proti tvrzenému zásahu spočívajícímu v neposkytnutí zdravotní služby lékařem zdravotnického střediska věznice soud odmítne podle § 46 odst. 2 s. ř. s.

10. Soud vycházel ze závěrů rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2015, č. j. 4 Azs 256/2014-29, publ. ve Sb. NSS 3253/2015, v němž se Nejvyšší správní soud zabýval tvrzeným nezákonným zásahem spočívajícím v neschválení operace zdravotnickým zařízením Ministerstva vnitra osobě umístěné v zařízení pro zajištění cizinců. Tedy otázkou ochrany osoby omezené na svobodě před neposkytnutím adekvátních zdravotních služeb, které této osobě zajišťuje stát, konkrétně Ministerstvo vnitra prostřednictvím zdravotnického zařízení. Nejvyšší správní soud v bodu [11] konstatoval: „Pokud by totiž Nejvyšší správní soud akceptoval názor stěžovatele, že jakákoli činnost státních orgánů vůči osobě, která je na základě zákona rozhodnutím příslušného orgánu omezena na svobodě, je výkonem veřejné moci, vůči které by se mohla bránit žalobou dle s. ř. s., vedlo

by to ke zcela absurdním závěrům, kdy by správní soudy např. musely přezkoumávat i lékařem zvolený způsob léčby, výběr léků, ale i jiné běžné soukromoprávní vztahy. Určujícím je tedy podle názoru Nejvyššího správního soudu to, čemu se žalobce podanou žalobou brání, čeho chce dosáhnout, nikoli to, zda je omezen na svobodě.“ V bodu [12] navázal tím, že: „ ... Přezkum toho, zda bude osobě poskytnuta zdravotní péče a v jakém rozsahu, se však zjevně vymyká z přezkumné pravomoci správních soudů, neboť posuzování zdravotního stavu, stanovování léčebných diagnóz a určování způsobů léčení nepředstavuje výkon veřejné moci a nejedná se tudíž o veřejnou správu, ale o otázku ryze odbornou, medicínskou, závislou na odborných znalostech poskytovatele zdravotní péče. Předmětem činnosti žalovaného zdravotnického zařízení je poskytování zdravotnické péče fyzickým osobám, přičemž v rámci této kompetence činil úkon, který stěžovatel pokládá za nezákonný zásah. Žalovaný jej však nečinil jako správní orgán a v žádném případě jej nečinil (nerozhodoval) na úseku veřejné správy. Skutečnost, že poskytování zdravotních služeb je regulováno veřejným právem, ještě neznamená, že se jedná mezi pacientem a zdravotním zařízením o veřejnoprávní vztah a že se poskytovatel zdravotních služeb tímto stává orgánem veřejné moci.“ V bodu [14] Nejvyšší správní soud dále uvedl: „ ... Závěr o tom, že předmětná žaloba není projednatelná správními soudy dle s. ř. s., nezakládá podle názoru Nejvyššího správního soudu porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Soudní ochrana práv stěžovatele je totiž zaručena, byť nikoli prostřednictvím správního soudnictví. Věcně totiž stěžovatel brojí proti způsobu (ne)poskytnutí zdravotní péče žalovaným v situaci, kdy byl omezen na svobodě. Podle §81 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ochrana osobnosti člověka zahrnuje především život, důstojnost a zdraví člověka. Podle § 82 občanského zákoníku pak člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo

od neoprávněného zákroku upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Z judikatury civilních soudců potom vyplývá, že v rámci žalob na ochranu osobnosti je poskytována soudní ochrana proti tvrzenému nesprávnému způsobu poskytování zdravotní péče (non lege artis), a to i u osob omezených na osobní svobodě, srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3223/2011 (dostupný na www.nsoud.cz). Žalovaný v tomto případě nevystupuje jako správní orgán, nýbrž jako organizační složka státu a poskytovatel zdravotních služeb, tedy osoba pasivně legitimovaná ve věci žalob na ochranu osobnosti v souvislosti s tvrzeným nesprávným postupem při ošetření stěžovatele. V takovém případě je však založena pravomoc soudů rozhodujících v civilním řízení. Závěr městského soudu o tom, že žalovaný není správním orgánem ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., je správný, jak ostatně Nejvyšší správní soud konstatoval výše, ale to z toho důvodu, že mezi stěžovatelem a žalovaným není veřejnoprávní vztah, ale soukromoprávní vztah, v jehož důsledku je pojmově vyloučeno, aby žalovaný měl pozici správního orgánu.“.

11. Soud si je vědom toho, že v případě tehdy řešeném byla žaloba na ochranu před nezákonným zásahem podána proti Zdravotnickému zařízení Ministerstva vnitra. Nicméně má za to, že i v právě projednávaném případě platí, že při poskytování zdravotních služeb lékaři, případně zdravotnickými zařízeními, příslušné věznice jako organizační složky Vězeňské služby ČR, nejde o výkon veřejné moci, nýbrž o poskytování zdravotních služeb v rozsahu zákona o zdravotních službách ze systému veřejného pojištění. Na podporu právě uvedeného lze odkázat na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, který např. v rozsudku ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 30 Cdo 170/2014, dovodil, že v případě poskytnutí zdravotní péče lékaři Vězeňské služby ČR či v jejím zdravotnickém zařízení, se nejedná o úřední postup ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, neboť nejde o postup správního orgánu při výkonu státní moci. Dle závěrů označeného rozsudku „Vězeňská služba ČR (příp. její lékař či zařízení) má při poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu trestu odnětí svobody v zásadě stejné postavení jako kterékoli jiné „civilní“ zdravotnické zařízení.“.
12. Lze tedy uzavřít, že žalobcův požadavek vůči žalované spadá nikoli do oblasti veřejné správy, nýbrž jde o věc soukromoprávní, k jejímuž rozhodování jsou věcně příslušné civilní soudy v občanském soudním řízení. Konkrétně místně příslušný okresní (obvodní) soud v souladu s § 7 odst. 1, § 9 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Soud proto žalobu odmítnul postupem podle § 46 odst. 2 s. ř. s.
13. Podle § 60 odst. 3 s. ř. s. platí, že v případě odmítnutí žaloby nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení. Soud proto výrokem II. usnesení vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
14. Výrokem III. usnesení přiznal soud v souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. ustanovenému advokátu odměnu a náhradu hotových výdajů za zastupování žalobce.

15. V daném případě ustanovenému advokátu náleží odměna a náhrada hotových výdajů ve výši celkem 8 228 Kč. Jde o částku sestávající se z odměny za 2 úkony právní služby po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), a to za úkony převzetí a příprava zastoupení, doplnění žaloby ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a), d) advokátního tarifu; z náhrady hotových výdajů ve výši 600 Kč za s tím související 2 režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Dále soud přiznal ustanovenému advokátu v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s. částku 1 428 Kč odpovídající příslušné sazbě DPH, vypočtenou z odměny a náhrad. Odměna bude vyplacena ustanovenému advokátu z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem ve stanovené lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Žalobce může **do jednoho měsíce** od právní moci tohoto usnesení podat v téže věci **žalobu u místně příslušného okresního (obvodního) soudu** (§ 46 odst. 2 věta poslední s. ř. s.). Dojde-li žaloba v této lhůtě k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu

rozhodujícím v občanském soudním řízení, platí, že řízení bylo zahájeno dnem, kdy došla odmítnutá žaloba krajskému soudu (§ 82 odst. 3 s. ř. s.).

Liberec 30. leden 2020.

Mgr. Lucie Trejbalová
předsedkyně senátu